XLII. évf. Cluj-Kolozsvár, 1932 január-február. 1-2 sz.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapitotta: Dr. BORÓS GYÖRGY.

Dr. Abrudbányay Ede, a D. F.-E. uj elnöke.

Unitarian school for the ministry
America Berkeley California

Beszámoló D. F. Egyletünk negyvenhetedik közgyüléséről.

1931 december 12-én, d. u. 4 órakor tartotta meg Egyletünk negyvenhetedik közgyülését, melyet több szempontból nevezhetünk rendkivüli fontosságu eseménynek egyházi életünkben. Ezen a közgyülésen került tárgyalás alá — Egyletünk fennállása óta másodszor — alapszabályunk. Az E. K. Tanács határozata, melyben körvonalazta a különböző egyháztársadalmi egyesületek müködését és feladatát, itt olvastatott fel először. Lemondott főt. Dr. Boros György püspök ur ügyvezető-alelnöki tisztségéről, de ugyanakkor diszelnökünkké választatott, igy tehát végre alkalmunk nyilt, hogy bár ily csekély megtiszteltetésben is, megmutathassuk hálánkat azért a korszakalkotóan lelkes munkásságáért, mellyel Egyletünk megalapitását és haladását mind mostanáig szolgálta. Hangsulyozzuk, hogy ezt a lemondást csak ezért, hálánk megmutathatásáért fogadtuk el, egyébként reméljük, sőt tudjuk, hogy az az áldásos viszony, mely főtisztelendő urunk és Egyletünk között a multban fennállott, a jövőben is megmarad. Ennek a közgyülésnek rendkivüli fontossága megmutatkozik továbbá abban is, hogy azon Egyletünk elnököt választott, még pedig olyan elnököt, akinek köztiszteletben és általános szeretetben álló egyénisége, tudása ügybuzgósága és egyházszeretete már magában véve is garancia arra, hogy Egyletünk a jövőben még fokozottabb mértékben fogja szolgálni Egyházunkat. Uj elnökünk, Dr. Abrudbányai Ede, volt országgyülési képviselő és kolozsdobokaköri felügyelőgondnok ur elnöki székfoglalóját itt közöljük. Végül pedig uj tisztikart is választottunk, melynek összetétele — hisszük — szintén munkánk javára fog szolgálni. Ennek az ily sok szempontból kiemelkedő fontosságu közgyülésnek lefolyását röviden ismertetni kivánjuk olvasóinkkal.

Az „Erős várunk nékünk az Isten“ eléneklése után Mátyus Gergely szőkefalvi lelkész emelkedett hangu imát mondott. Majd főt. püspök urunk megnyitó beszéde olvastatott fel. A megnyitó igy hangzott:

46 esztendő multán visszatekintés David Ferenc Egyletére.

Történelmet irunk. Bármilyen igénytelennek látszik, bármilyen hamar elfedi léptei nyomát az idők homoktengere, minden mozzanat belekerül s benne van a történelem léttengerében. Ha elég egy percszünet az embersziv müködésében, hogy belépjen a halál, éppen ugy csonka és szakadozott a társadalmi s szintén az egyházi élet folyamata is, ha napok, esztendők terméketlen pusztasággá silányulnak.

Unitárius egyházunk háromszáz esztendő alatt mindig az önvédelem kemény és gyakran sikertelen, legtöbbször veszteséggel búsitott munkáját végezte. Eszmetermékei voltak, de a sajtó nyilvánosságához nem juthattak. Hiszen még hitelveinket is csak a cenzura kegyéből lehetett kinyomatni. Teljes hosszu 300 esztendő után,

1868 hozta az első szabad fellélegzést. Uj élet és uj hit kezdett ébredezni. Az unitáriusok mertek hinni és kezdettek élni.

„Régi fénynél, uj fény támadt".

1879-ben egy hatalmas oszlop emelkedett ki a Székelyföld sziklás ormai közül Tele volt hieroglifákkal, szentirásokkal, régen elfakult szavakkal, históriákkal, hires nevekkel s ezek között egy mindent egybefogó nagy név: *Dávid Ferenc.* A magyar unitáriusok második bátor elgondolása hivta létre *Dávid Ferenc emlékét.* Első volt az 1868. évi tordai zsinat. A második 1879-ben a székelykereszturi. Itt láttuk meg először azt a hatalmas oszlopot, melyen Dávid Ferenc neve tündökölt. Alkotója egy izzó, vérző keblü székely: Jakab Elek, kinek még sokkal adósa a székely unitáriusság. Az emlékünnep messzi nyugatról idevonzotta az angol unitáriusság historikusát, Gordont s ugyanakkor megtermékenyitette a jövendőbe néző ifju lelkeket. Azóta szüntelenül az ajkakon Dávid neve, mert már 1884-ben egybe (Egyesületbe) tömöriti Erdély fogékony öregeit és ifjuságát a Dávid Ferenc Egylet lobogója alatt.

Sokszor gondoltam vissza már az elmult 46 esztendő lelkesitő, életre, munkára és áldozatra hivó szép jeleneteit. Sokszor gyönyörködtem a falusi kisleány bátortalan hangján szóló Petőfi- és Aranyversekben. Hiszem, hogy a falusi legényeket a tánc hivta össze, de mégis jól esett látnom, milyen készek követni az énekvezér kicsiny pálcáját. S azután, itt a Dávid Ferenc városában, ki nem gyönyörködött az egyetem hires professzorai eszmefej egetéseiben és a pátriárka Brassai elnöki szózatjaiban. Hogy nőink a koncerteket és a Dávid Ferenc bálokat messze szárnyaló hirüvé tették, arról szólhatnak fiatal asszonyaink, akik akkor első izben léptek bálterembe dobogó szivvel és reszkető lábbal.

A Dávid Ferenc Egylet Erdélyben társadalmi nélkülözhetetlen tényezővé, minden jó kedélyü és tanulni és élvezni szerető embernek kellemes találkozó helyévé lett a régi kollégium disztermétől a New-Yorkig, onnan az uj diszterem'g s faluról-falura minden templomban és minden más alkalmas helyen.

S bárha a kedélyesség, a könnyen szórakozás, néha a komoly tanulás, vegyesen váltotta föl egymást, sohasem feledte a hitélet szükségleteit és mindig gondosan ápolta az erkölcs tisztitó parancsait. A gondolatok és emlékek tengere fölött vitorlázva ingadozó csónakunkon mindig ott volt az, aki most bucsura hangolva ül itt az elnöki széken.

Engedje meg mélyen tisztelt közgyülés fölidéznem kitünő emlékét a rendes, hüséges, áldozó és lelkesedve lelkesitő elnökeinknek.

Brassai Sámuel 1885-től 1897-ig. E név mindent magába foglal és mindent kifejez. A 85 éves ifju után ki ne sietett volna bizalommal haladni. Hajós János bár rövid ideig, de egész szivvel és lélekkel együtt volt velünk.

Petrichevich Horváth Kálmán emléke oly élénk még, hogy csak nevét kell emlitnem, hogy lássa mindenki azt a szerény bölcset, aki

minden alkalomra termelt nehány buzditó parancsot számunkra. Oly finom, oly gyöngéd volt minden szava, minden fölhivása, hogy csak a rideg lelkek kerülték el a hatását.

A Petrichevich-család még két névvel: az Arthuréval és a Rudolfféval ajándékozott meg, de csak rövid időre s akkor is csak a készséggel, de a betegség miatt inkább elnézést kérő visszavonulással. Ennek lőn következése, hogy az utóbbi időben az alelnök ült az elnöki székben.

Most ő is fölmentését kéri. Nem azért, mert pihenni akar, hanem azért, hogy uj erő vegye kezébe Dávid Ferenc lobogóját. Uj erő és uj elindulás. Mi a magyar világ legujabb aranykorában indultunk el, amikor a materiálizmus rideg lelkü apostolai homályba akarták boritani Isten egét. Mi akkor az unitárius istenhitet a tiszta erkölcs intuitiv bázisán siettünk megerősitni népünk sokaságában a városból kiindulva a rokon lelkek segitségével.

Ma a háboruban leromlott, hitben ingadozó, a gazdasági válság pokoli inségében mentségért kiáltók közé kell kivonulnunk. Ma ujra kell teremteni az embert. Ma önmagához kell téritni, hogy higyjen először önmagában, azután az élet lehetőségében, az ujraszületésben. Ezt a roppant nagy feladatot nem akarom magamtól elháritani, másra nehezitni, hanem azt óhajtom, hogy Dávid Ferencnek egy ujitott gárdája álljon sorompóba s nézzen szembe az unitárius lelkek szükségletét kielégitő teendőkkel.

Biztosithatom a Dávid Ferenc Egyletet, hogy mig Isten életemet és erőmet megtartja, a munkások között leszek, hiszen a püspöki munkakör azonos az egyletünk előtt álló feladatokkal. Biztosithatom arról is, hogy lelkipásztor, tanitó és más belső ember a Dávid Ferenc lobogójának dicsőséget fognak szerezni. Bizalommal, jó reménységgel mindig csak előre!

Ezzel mai közgyülésünket megnyitom.

A megnyitó elhangzása után Dr. Varga Béla főtitkár a választmány nevében javasolta, hogy főt. Dr. Boros György püspök urat válasszuk meg diszelnökünkké, hálánk és elismerésünk jeléül. A javaslatot, Vári Albert vál. tag elismerő szavai után, a közgyülés egyhangu lelkesedéssel elfogadta. Ezután Szent-Iványi Sándor titkár előterjesztette a választmány javaslatát az elnöki szék betöltésére nézve. Előterjesztése alapján, a közgyülés közfelkiáltással Dr. Abrudbányai Ede, kolozsdoboka-köri f. ü gondnok urat elnökké választotta s meghivására három tagu delegációt küldött ki. Rövid szünet után a terembe lépett uj elnökünk, kit a közgyülés kitörő lelkesedéssel és tapssal fogadott. Uj elnökünket a közgyülés nevében Dr. Boros György diszelnök üdvözölte az alábbi szavakkal, melyet főt. püspök urunk nagyfoku rekedtsége miatt a titkár olvasott fel.

Nagyságos Elnök Ur! Egy véletlen incidens következtében nem mondhatom élőszavakkal üdvözletemet most, midőn a Dávid Ferenc Egylet elnöki székébe lépik. Melegebb, közvetlenebb lett volna az

élő hang, de nem segithetek rajta. Azt azonban nem kerülhetem el, hogy üdvözletemet ne tolmácsoljam.

Üdvözlöm doktor ur, mint a D. F. Egylet választmányá és közgyülése teljes bizalmának letéteményesét. Üdvözlöm, mint a nagy Brassaiak ifju, erőteljes és munkára kész utódját. Üdvözlöm, mint olyant, akinek elnöki minőségében alkalma lesz az unitárius társadalom különböző rétegeinek kezében tartani munkás kezét. Üdvözlöm, mint olyant, akinek föladata a közönség nagy seregében bizalmat, erkölcsi bátorságot ébreszteni és közöttük az egységet és a jóra törekvést, ha szükség, megteremteni.

Tartsa mindig szeme előtt, hogy valamint Dávid Ferenc a legmodernebb volt, ugy a Dávid Ferenc Egylet a legmodernebb szervezet, melyben egyenlő jogon foglalt helyet a nő a férfival Ez biztositotta számára azokat a szép társadalmi és erkölcsi sikereket, amelyekre büszkék vagyunk.

Fogadja tőlem, mint az Egyesületnek kezdet óta tisztviselőjétől legforróbb üdvözletemet. Isten éltesse és segélje meg, hogy nemcsak sikerre, hanem diadalra vezethesse Dávid Ferenc tiszta és szent lobogóját!

Az üdvözlő beszéd elhangzása után, elnökünk az alábbiakban válaszolt:

Mélyen tisztelt Közgyülés!

Őszinte hálával köszönöm megtisztelő bizalmukat, amellyel engem a Dávid Ferenc-Egylet elnöki székébe emeltek.

Végtelenül megtisztelő rám nézve bizalmuk önmagában is, azonban a megtiszteltetést fokozza az a tény is, hogy bizalmukkal nagy elődök nyomdokaiba helyeztek.

Mint gondolkodáshoz szokott ember, igyekszem uj elhivatásom lényegével tisztába jönni.

Első pillanatra azt mondhatnám, hogy a Dávid Ferenc-Egylet elnöki székében tovább fogom folytatni azt a küzdelmet, amelyet életem céljául választottam: küzdeni és dolgozni fogok az igazságért.

Csakhogy az az igazság, amelyért mint jogász és politikus küzdöttem, az emberek labilis alapon nyugvó jogi igazsága volt; ellenben a Dávid Ferenc-Egylet elnöki székén az örök értékü isteni igazság szolgájává szegődöm.

Emberi és isteni igazság! Egy egész világ választja el a kettőt egymástól.

Az emberi igazság gyengéje az egyoldaluság, az egyéni, partialis érdekszolgálat, mert hiszen az emberi igazság egyesek bukásán keresztül vezet mások diadalához. Az emberi igazság egyoldaluságát a római jogbölcselet ugy fejezte ki, hogy „summum jus, summa injuria!“

A jogi igazság tökéletlen voltát a nyomában támadó diszhar-

monia jellemzi! Az emberi győzelem diadalmámorába ürömcseppeket csepegtet, az emberi igazság diadalhimnuszába kirivó diszharmoniával süvit belé az elbukott és alól maradt milliók kétségbeesett fogcsikorgatása...

A tökéletes harmonia az az elválasztó vonal, amely az isteni igazságot a jogi igazságtól elhatárolja.

Az isteni igazság eszközei a sziv szeretete, amely az embereket összekapcsolja és a hit világositó ereje, amely a sziv indulatait fölemeli és tisztultabb szférák felé irányitja.

Szivünk szeretetén át igyekezzünk megismerni és magunk mellé emelni embertársainkat és hitünk erejével küzdjünk, dolgozzunk és törekedjünk megvalósitani Istennek országát itt e földön.

Elnöki programmomat egyetlen mondatba foglalhatom össze: célom és törekvésem a vallásos kultura segitségével tisztábbá, szebbé és harmonikusabbá tenni az emberi életet.

Ehhez a programmhoz kérem én az Önök nagyértékü támogatását és kérjük mindannyian töredelmes lélekkel a jó Isten áldását és segedelmét.

A nagy tetszéssel fogadott elnöki székfoglaló után Szent-Iványi Sándor titkár olvasta fel évi jelentését Egyletünk munkálkodásáról

Jelentés a Dávid Ferenc-Egylet 1931. évi munkásságáról.

Ez az év a gazdasági válság okozta nehézségeknek részben leküzdésével, részben az előttük való meghódolás viszontagságaival telt el. Ez a tény rányomta bélyegét ugy a központi anyaegylet, mint a fiókegyletek tevékenységeire.

A) *Anyaegylet.*

Mindenekelőtt veszteségeinkről kell megemlékeznünk. A halál elragadta sorainkból Gr. Horváth Tholdi Rudolf elnökünket, Dr Váradi Aurél választmányi tagunkat s alig pár nappal ezelőtt Özv. Ferencz Józsefné, született Gyergyai Anna áldott emlékü nagyasszonyunkat, ki Egyletünknek sokáig alelnöknője, mindvégig büszkesége volt. Elhunytukról e jelentésben is, mely Egyletünknek munkásságát foglalja össze, kifejezzük azt a fájdalmat, melyet elvesztésükön érzünk s egyuttal azt az elismerést és hálát is, mellyel munkásságukra emlékezünk.

A gazdasági válság nyomását mi is éreztük. Hosszas küzdelem után, végre is kénytelenek voltunk a körülmények nyomasztó hatása alatt csökkenteni kiadásainkat. Igy az „Unitárius Közlöny“ eddigi 20 oldala helyett most már csak 16 oldalt tudunk adni. Ez a „leépités“ bár szükséges volt, mégis aggodalommal tölt el, mert a 20 oldalnyi terjedelem módot adott arra, hogy valamelyes szellemi irányt követni és betartani tudjunk, mig a 16 oldal alig elég a

hirek, ünnepélyek, közérdekü események és aktuális cikkek beszoritására is. Ezért e helyről is elnézést kell kérnünk azoktól a fiókegyleteinktől, melyek jelentésüket azzal küldötték be, hogy azokat a Közlönyben is közöljük le. Ha ezeket az összefoglaló évi jelentéseket is leközöltük volna, akkor igazán nem maradt volna hely semmi egyébre.

A gazdasági válság kényszeritette választmányunkat arra is, hogy felszólitást intézzen hátrálékos előfizetőinkhez hátrálékaik kiegyenlitése végett. Legutolsó, decemberi számunkban azután, azt is kénytelenek voltunk előfizetőink tudomására hozni, hogy aki előfizetését ez év végéig nem rendezi, januárra már nem kaphatja lapunkat. Eddig két, sőt három éves hátrálékban levő előfizetőinknek is küldöttük a Közlönyt, mert megfelelő tőkével rendelkeztünk és mert sokszor öt évi hátrálékot is egyszerre megfizettek olvasóink. A mai viszonyok között azonban kénytelenek vagyunk a lap példányszámát a beérkező előfizetési dijaktól tenni függővé.

Az Unitárius Naptár már az elmult évben is sok gondot okozott az anyaegyletnek, mely a deficittől éppen csak hogy megmenekült. Mégis kiadtuk ez évben is a Naptárt az eddigi terjedelemben s hozzá még olcsóbb — 20 leus — árban, hogy leszegényedett olvasóink is megvásárolhassák azt s vállaltuk egy esetleges sulyos deficit kockázatát, mert ugy éreztük, a Naptár missziói hivatást tölt be s megjelenése egész egyházunknak is szinte presztizs kérdése már. Reméljük, hogy az anyaegylet nemes inditásu áldozatával arányban fog állani az a fogadtatás, melyben a terjesztők és a vásárlók Naptárunkat részesiteni fogják.

A gazdasági válsággal való küzködésünk mellett anyaegyletünk legfőbb törekvése arra irányult, hogy alapszabályainknak rég tervezett kibővitését, illetve átalakitását elvégezze. Még csak megszámlálni sem lehet azt a sok választmányi, elnöki és szakértőkből összehivott gyülést és tanácskozást, melyet e végből tartottunk. Alig volt hét, hogy legalább egyszer össze ne gyültünk volna, viszont sok hét volt, melyen kétszer-háromszor is gyülést tartottunk. Munkánk nem volt könnyü. E. K. Tanácsunk leirata, melyben az Unitárius Nőkszövetsége megalakulásáról, illetőleg kiválásáról értesitett s egyuttal felhivott, hogy alapszabályainkat az Unitárius Nőkszövetsége szabályzatának megfelelően dolgozzuk át, uj feladatok elé állitotta elnökségünket. Most már nem is egyszerü kibővitésről, hanem célkitüzésünk megváltoztatásáról kellett tanácskoznunk. Alapszabálytervezetünk sok vita után kialakult formájában mai közgyülésünk elé kerül. Még csak annyit kivánunk megjegyezni, hogy alapszabályaink tervezett reformjáról vidéki tagozatainkat értesitettük, megküldve a tervezetet is s kértük hozzászólásukat. Sok és értékes válasz érkezett be hozzánk e tárgyban, de nem elég. Egész vidékek akadtak, melyek egyáltalában nem válaszoltak. Reméljük, hogy a közönynek ez az elitélendő megnyilatkozása lassanként el fog tünni egyleti életünkből.

Alapszabálytervezetünk megküldésén kivül külön körlevelet intéztünk valamennyi fiókegyletünkhöz, melyben a fiókegyletek szervezetéről, valamint arról kérdezősködtünk, hogy miben várnák főként az anyaegylet támogatását. Ilyen információkra koronként szükség van, mert az évi közgyülés tulzsufolt tárgysorozata nem engedi meg, hogy minden fiókegyletünk megnyilatkozhassék.

Ugyanezt a célt szolgálta a titkár látogatása az Udvarhelyi körben, hol hét fiókegyletet látogatott meg s iparkodott a helyszinén figyelni meg egyleti életünk folyását és szükségleteit. Azok a benyomások, melyeket ott szerzett, egyrészt kellemes meglepetésként hatottak, mert a gazdasági válság ellenére is virágzó fiókegyleteket és öntudatos buzgó vezetőket talált, más részről pedig gazdag anyagot nyujtottak egyletünk munkaprogramjának elkészitéséhez, melyet alapszabálytervezetünk után legfőbb feladatunk lesz kidolgozni.

Anyaegyletünk összeköttetései között meg kell emlitenünk azt is, hogy ügyvezető alelnökünk, főt. Dr. Boros György püspök ur Magyarországon való időzése alatt meglátogatta ottani hittestvéreink D. F.-Egyleteit is és mindenütt buzgó munkásságot, szép eredményeket talált.

Anyaegyletünk helyi érdekü munkálkodása rendjén templomunkban bibliamagyarázat-sorozatot rendezett 8 vasárnapon át. A bibliamagyarázatok egy része már megjelent, a többi ezentul fog napvilágot látni az Unitárius Szószék hasábjain.

A főtisztelendő asszony Egyletünk javára fényes sikerü keleti szőnyeg és kaktusz kiállitást rendezett a püspöki lakásban, melynek bevétele nagyban hozzájárult ahhoz, hogy Egyletünk anyagi viszonyai teljesen le nem romlottak.

Szokásos Dávid Ferenc emlékünnepünket ez év november 15-én is megrendeztük, melynek külön érdekességet adott, hogy azon dr. Kristóf György egyetemi tanár ur értékes előadást tartott.

Missziói munkánkat ez évben is iparkodtunk végezni s e célra a Közlöny és a Naptár hasábjain közölt cikkeken kivül, külön levélben fordultunk városon szolgáló leányainkhoz, mely levelet lelkészeink feleségei voltak szivesek továbbitani az egyházközségeikből eltávozott leányokhoz. Az Unitárius Közlöny több száz példánya szorványban lakó hiveinknek ingyen járt. Sajnos, anyagiak hiányában ez évben nem adhattunk ki missziói füzeteket, sőt még a tervbe vett Dávid Ferenc Egylet Évkönyvének a kiadásától is el kellett tekintenünk. Reméljük azonban, hogy jövőre talán ismét kiadhatunk nehány füzetet.

Ügymenetünk tökéletesitése érdekében irodát állitottunk fel a Kollégium épületében, ahol rendes hivatalos órák alatt, iktató és más adminisztrációs rendeltetésü könyvekkel próbálunk egyleti életünkbe pontosságot és gyorsaságot vinni be. E célra havi 500 leu tiszteletdijjal egy fiatal teológus személyében segédmunka erőt is állitottunk be, akinek ez egyuttal pályája elvégzéséhez anyagi segitséget is jelent.

Meg kell talán még emlitenünk, hogy ez évben gyüjtöttük

össze az Unitárius Közlöny összes évfolyamait, valamint az Egylet kiadásában megjelent különböző füzeteket és könyveket, melyeket bekötve irodánkban helyeztünk el, hol azok a tagok rendelkezésére állanak.

B) *Fiókegyletek.*

Az alapszabálytervezet megvitatására szánt idő nem engedi meg, hogy részletesebben foglalkozzunk a fiókegyletekben végzett munkával, azért összefoglaló jelentésben kell beszámolnunk, nehány jellegzetesebb és fontosabb mozzanatot domboritva ki csupán.

Egyletünk szervezett fiókegyletei körönként a következőképen oszlanak meg. I. Kolozsdoboka-kör 3 egyházközségben. II. Aranyostordai egyházkör 14. III. Küküllői egykázkör 7. IV. Marosi egyházkör 7. V. Sz.-kereszturi egyházkör 23. VI. Udvarhelyi egyházkör 13. VII. Felsőfehéri egyházkör 4. VIII. Háromszéki egyházkör 6 egyházközségben. Összesen tehát 67 egyházközségben müködik a Dávid Ferenc Egylet, illetőleg annak valamilyen tagozata.

I. A kolozsdobokai körben az egyes fiókegyletek egymással csak levélileg érintkeztek. Közös összejöveteleket a nagy távolságok, valamint a fiókegyletek kevés száma miatt nem tarthattak. II. Az aranyostordai körben lelkészköri, valamint egyházköri gyülések alkalmával tárgyalták meg a fiókegyletek teendőiket. III. Küküllöi egyházkörben a dicsőszentmártoni Dávid Ferenc-Egylet gyüléseire jártak a fiókegyletek kiküldöttei.

IV. Marosi egyházkörben köri összejövetelekről nem szól a jelentés, annál szebb munka folyik azonban, az egyes egyházközségi fiókegyletekben. Nemcsak anya-, hanem leányegyházközségekben is folyik Dávid Ferenc-Egyleti munkásság.

V. A sz.-kereszturi egyházkörben értékes köri összejövetelt tartottak, melynek lefolyása az Unitárius Egyház c. lapban ismertetve volt.

VI. A sz.-udvarhelyi egyházkörben Gyepesen rendeztek szép sikerü köri gyülést. E körben különben igen sokoldalu és kifejlett egyleti életet találunk, mely egyletünk célkitüzésének minden ágára kiterjed.

VIII. A háromszéki egyházkör három csoportra osztotta fel munkásságát. Az I. csoport Sepsiköröspatakon, Árkoson és Sepsibodokon tartott müsorral egybekötött összejöveteleket. A II. csoport Bölönben, Ürmösön, Brassóban és Nagyajtán tartott müsorral és értékes felolvasásokkal egybekötött összejöveteleket. A III. csoport Szentiványlaborfalván, Sepsiszentkirályon és Kökösön tartott összejöveteleket szintén müsorral és felolvasásokkal egybekötve. Az összejöveteleket szeretetvendégség követte.

Amint látjuk tehát, fiókegyleteink körönként is szép munkát fejtenek ki és összejöveteleik során megvitatják közös problémáikat, egyben élénkitve azokkal egyháztársadalmi életünket is.

Magukban az egyházközségi fiókegyletekben általában nép-

müvelési és vallásos délutánok rendezésével, dalárdák, olvasókörök fenntartásával folyik a munka. Ma már, hála Istennek, alig egy nehány helyről hallatszik panasz, hogy megfelelő helyiség hiánya miatt összejöveteleket nem tudnak tartani. Kivánatos volna azonban, hogy kulturházak, egyleti helyiségek épitésével mindenütt központositsák az egylet munkásságát, valamint az is, hogy a dalárdák ne csak előadásra szánt darabokat tanuljanak be, hanem zenei ismeretek tanitásával zenei kulturát is terjesszenek, egyházi énekeinket lehetőleg több szólamban megtanulják s ez által istentiszteleteink hangulatát is emeljék. Sok szép és figyelemreméltó ünnepség lefolyásáról kaptunk jelentést, melyeket azonban, most az idő rövidsége miatt nem ismertethetünk.

Egyletünk pénzügyi helyzete.

Anyaegyletünk pénztári állapotát az 1930. évről az alábbi kimutatás fejezi ki:

Bevétel	175.568
Kiadás	174.158
Az Egylet vagyona	160.179

Fiókegyleteink közül csak nehányan küldöttek jelentést pénztári állapotukról és igy azokat most nem ismertetjük.

Fentiek alapján örömmel győződhettünk meg arról, hogy bár sulyos és megpróbáltatásokkal teljes időket élünk, egyleteink mégis szép munkáról és haladásról tesznek tanubizonyságot. Ez amennyiben örvendetes, annyira kivánatos is. Ha valamikor, ugy ma van igazán szükség arra, hogy az anyagiakban hiányokat szenvedő emberiség lelkileg vigasztaltassék meg és állittassék rá arra az utra, mely a kibontakozás és egy boldogabb jövendő felé vezet.

*

Ezután Dr. Varga Béla főtitkár ismertette alapszabálytervezetünket, egyuttal felolvasta E. K. Tanács 2104—931. sz. leiratát is, melyben a Dávid Ferenc-Egylet, az alosztályának elismert Ifjusági Körök, valamint a D. F. Unitárius Nőkszövetsége célkitüzései, munkakörei és egymáshoz, valamint az Egyházhoz való viszonyaik szabályoztattak. Közgyülés hosszabb vita után kimondotta, hogy E. K. Tanács fenti leiratának értelmében alapszabálytervezetünk átdolgozandó. Ezt az átdolgozást a központi Választmányra bizta azzal, hogy erre a gyülésre, melyen az tárgyaltatni fog, a vidéki tagozatok is hivassanak meg.

Most a tisztikar és a Választmány egyharmadának alapszabály szerint kilépő tagjai választattak meg. A már megválasztott diszelnök és elnök mellé a következő tisztikart választotta meg a közgyülés. Alelnök: Dr. Boros Györgyné, főtiszt. asszony, ügyvezető alelnök: Dr. Varga Béla, titkár és szerkesztő: Szent-Iványi

Sándor, pénztárnok: Gálfi Lőrinc, jegyző: Ifj. Hadházy Sándor. A Választmány most választásra került egyharmada: Özv. Csathó Pálné, Csifó Salamonné, Guráth Béláné, Dr. Gyergyay Árpádné, Márkos Albertné, Dr. Nagy Árpádné, Puksa Endréné — Dr. Gyergyay Árpád, Patakfalvi Zsigmond, Pálffy Márton, Puksa Endre, Ürmösi József, Ürmösi Károly, Vass Domokos.

Ezután Dr. Abrudbányay Ede elnök a gyülést bezárta.

Hisszük, hogy ez a közgyülés nemcsak jelenségeiben, hanem eredményeiben is korszakalkotóvá fog válni Egyházunk történetében s unitárius hitünk egyháztársadalmi megélésében. Sz.-I. S.

TŰZHELY MELLETT

Ó-esztendő.

Az ó-esztendőnek koporsója felett
Annyi kérdés támad és annyi felelet.
Miért volt így? Miért volt ugy? mert ugy kellett lenni
A történtek ellen nem lehetett tenni.
Mi is volt? Hogy is volt? Kevés öröm, sok rosz
Sarkunkban járt folyton és győzött a gonosz.
Hiába a földnek bőséges áldása,
Mégse volt ki annak kis hasznát is lássa.
Hiába volt tele a pajta, istáló,
Hiába volt minden olyan szép, kiváló.
Szépség, kiválóság nem kapta meg árát
Rombadőlni látta reménysége várát.
Dűlő reményvárak hányat eltemettek,
Gazdagokból hányan koldusokká lettek,
Megszakadó szivvel hány ember megérte:
„Kétszer és háromszor... Ki ad többet érte!“
Egy lépés előre, három lépés hátra,
Megtorpant az élet nagyja, hőse, bátra.
A sikerek hegye olyan ködbe veszett
Amit emberi szem hiába keresett.
Hivatalnok, gazda és a kereskedő
Álmában is látta... jön az adószedő

És szedték az adót nappal s ha kell éjjel,
Butort, paplant, párnát vittek szerteszéjjel,
Mert pénz... fizetésre nem volt mindjárt kéznél,
Ember mit csinálhatsz, merre, hova néznél?
Adod, odaadod, ami kicsi jód van,
S azután nézed a nagy semmit boldogan.
Szomoru boldogság, boldogtalan öröm,
Be jó, hogy az ó-év távozik, elköszön,
Hátha elvinne bút, nyomort, szegénységet,
Ami minden embert a szivéig éget!
Hátha valami lesz, valami jobb élet,
Mitől a haldoklás virulásra éled,
Mitől a köny, sirás kacagásba támad,
Koporsóba fekszik a szörnyü nagy bánat!
Fektesd koporsóba ó-év a bánatunk,
Hátha uj földet és uj eget láthatunk
S az uj ég ránk borul, az uj föld felnevet,
Bánatunkkal együtt, ó-év, Isten veled!

Uj-esztendő.

Az uj-esztendőnek küszöbére állva
Csak előre nézünk, nem tekintünk hátra.
Csak előre nézünk uj akarásokkal,
Elébb s fennebb vágyunk mindig egy-egy fokkal.
Betelik-e vágyunk. betel-e reményünk?
Erős akarattal bizunk és remélünk,
Bizunk az Istenben, hisz már megbünhődtünk,
Eleget volt borus, sötét ég fölöttünk.
Bizunk az uj-évnek sorsintézésében,
Hogy talán jobb, szebb lesz, mint ahogy volt régen.
Hogy a szegénységből gazdagságok nőnek,
Vidám nótája lesz erdőnek, mezőnek.
Erdőben, mezőben, ha jön tavasz és nyár
Kacagó lelkü lesz aki azokban jár:
Lessz pénz, béke, bőség, testvéri szeretet
Erős kezek fogják a gyönge kezeket.
Az ur és a szolga, a szegény és gazdag
Egymás terhét viszik, egymásnál maradnak,

Minden dolgaikban megértéssel élnek,
Sziklatornyok lesznek, vihartól nem félnek.
Egymástól a gyermek, szülő el nem válnak,
A templomba mennek, az Ur elé állnak,
Hálaimát zendit sóvárgó ajakuk,
Hogy a jó Istennek kegyelme volt rajtuk.
És rajtuk maradjon tovább mind örökre,
Termő erő szálljon minden ősi rögre,
Virágok nyiljanak, legyen kalásztenger,
S megkapja jutalmát minden küzdő ember,
Bizunk az uj-évben, hátha ujak leszünk
Hátha megmaradunk, hátha el nem veszünk!
Az életfrontokon győzve megmaradunk,
Élünk a Krisztusban, soha meg nem halunk!
Reménységünk váltsd be,
Uj esztendő, kérünk,
Boldogságért pezsdül, lobban fel a vérünk,
Boldogits mindenkit, ujits meg mindenkit.
Ne lehessen siró arccal látni senkit,
Legyen elégedett, gazdag, igaz élet,
Amilyet csak ember várhat és remélhet!
Tünjön el, muljon el minden, mi veszendő,
Valósitsd álmunkat, légy boldog esztendő!

Vári Domokos.

ELSŐ ROMÁNIAI FALUSI BAROMFITENYÉSZTŐ SZÖVETKEZET

„AVICULTURA"

CĂDACIU KADÁCS
P. U. SIMONEȘTI, JUD. ODO HEIU—UDVARHELY M.

Árjegyzék kivánatra ingyen! — Olcsó és megbizható beszerzési forrás! Szövetkezeteknek árengedmény!

Magas hozamra, tehát haszonra tenyésztett
fehér amerikai Leghorn, vörös Rhode Island, fehér Erdélyi Kopasznyaku, Khaki Cambell és Pekingi kacsa.
Tenyészállatai után beszerezhetők:
tenyésztojások, naposcsirkék és kacsák, növendék állatok és tenyészkakasok.

Albert Dénes halála.

A kolozsvári unitárius egyházközség január hó 31-én tartott kebli-tanácsi ülésén jelenvolt kebli tanácsosok — az elnöki bejelentésből — mély megilletődéssel vették tudomásul, hogy az unitárius egyháznak egy nem is olyan régen még oszlopos tagja kidült az élők sorából. Az a gyász azonban, amelynek a kolozsvári kebli tanácsosok megilletődöttsége felállással adta jelét, nem csupán a kolozsvári unitárius egyházközség gyásza, amelynek *Albert Dénes* hosszu időn keresztül egyik legbuzgóbb és érdeklődőbb kebli tanácsossa volt, majd pedig egy 10.000 leus alapitványával jóltevője s ez áldozatkészségének elismeréseül örökös tiszteletbeli presbitere lett. Gyásza ez sokaknak, akik az ő jótéteményét élvezték s akiken ő, az ő néhai áldott, jóságos szivü élettársával — az ők mindig segitésre kész szivjóságukkal — segitettek. S gyásza az egész magyar unitárius egyháznak, amelynek jó ideig hüséges, odaadó jószágigazgatója volt, aki az ő erős gyakorlati érzékével és önzetlen egyházszeretetből fakadó gondosságával igen nagy hasznára volt — boldogabb időkben — egyházának. Pátriárkai korra emlékeztető életkorban, életének 96-ik évében tért örök pihenőre ez a tevékenységben majdnem végig fáradhatatlan öreg szolgája az Urnak, aki amilyen szivós volt testi erőben, oly szilárdan, szinte makacsul ragaszkodó elveihez és meggyőződéséhez; tipikus példája az erős székely fajszeretetnek s a nem fitogtatott s csak „Uram, Uram kiáltásokban“ hanem jó cselekedetekben és áldozatos egyházszeretetben mutatkozó unitárius vallásosságnak. Temetése január 28-án d. u. 3 órakor volt s azon dr. Varga Béla egyházi főjegyző bucsuztatta el a néhait, érdemeit szépen méltató beszédben.

Emléke áldott, nyugalma csendes legyen! Ü. K.

A marosvásárhelyi szanatorium,

hol egyházunknak ágy-alapitványa van, melyet belső-ember afiai és hozzátartozóik szükség szerint ingyenesen és kedvezményesen igénybe vehetnek, a más — fizetéssel felveendő — betegek részére az alábbi dijakat állapitotta meg:

Napi ápolási és ellátási dij I. oszt. Külön szobában	Lei	360·—
II. oszt. 2 ágyas szobában	„	240·—
Klinikai osztályon	„	120·—
Ugyanitt orvosi gyógykezelés napi	„	60·—
Műtét ad maximum	„	2000·—
Sima szülés egy heti ellátással együtt	„	2000·—

Röntgen stb. a rendes dij 50%-a. Az elhasznált anyag-, gyógy- és kötszer külön fizetendő. Quarc, diaterma, villany- és vizgyógyászat. Szabad orvosválasztás. Nyilvános szénsavas-, kén- és egyéb gyógy-, kád- és gőzfürdő.

Egyházi hirek.

Rovatvezető: ÜRMÖSSI JÓZSEF.

Egyházi Főtanácsi gyülés. Egyházi lapunk megkisebbitett terjedelme miatt, csak rövid főbb vonásokban adhatunk tudósitást, egyházi községeink vezetősége a kiadandó főtanácsi jegyzőkönyvben részletes tájékozást kap. A megjelentek létszáma az előző éviekhez arányitva sokkal kevesebb volt, de a helyzetet véve figyelembe, csoda, hogy ennyien is voltak. Az elnöki tisztet püspök urunk és főgondnok uraink töltötték be.

Dr. Ferenczy Géza főgondnok ur elnöki megnyitó szavaiban vázolta a minden tekintetben sulyos gazdasági és anyagi helyzetet, továbbá az államsegély nagymérvü lecsökkentésével előálló válságos küzdelmet. Mindezeknek leküzdésére, átélésére pedig egyetlen lehetőség mutatkozik: igényeinknek a minimumon alóli leszállitása. A küzdelem nekünk életerőnk, mely acélozza kitartásunkat, fokozza az egymás iránti szeretetünket, összekovácsol az egymásért és intézményeinkért közös munkára s átélésre segit. Erre hivja fel a Főtanács és egyetemes egyházunk minden tagját.

A püspök évi jelentése nyiltan tár fel minden eseményt, nem kerüli el a nehézségeket sem. Fájdalommal emliti fel, hogy hamis aláirással feljelentés ment ellene a miniszterhez és az ügyészséghez sikkasztásért. Elisméli a hivatalos látogatásokat, a kinevezéseket, uj egyházközségek alakulását, a régiek nehézségeit, az állam szükmarkuságát s minden momentumot, ami valamennyire is fontos volt a mult év történetében. Aztán ismerteti a külföldi unitárizmus helyzetét, kapcsolatai révén. Ez az egyetlen pont, ami derüssé teszi az arcokat, amiben biztató kép van, aminek hatása alatt felolvad a keserüség. Ugy az angol, mint az amerikai unitáriusok külön üdvözletet küldöttek a főtanácsnak, Prágából dr. Capek örömmel jelenti, hogy az unitáriusok száma egyre nő, a Filippini-szigeteken pedig egyszerre 3 millió lélek tért át az unitárius vallásra dr. Aglippay érsekkel egyetemben. A maroknyi kis erdélyi unitáriusok friss hitet meritettek ezekből a felemelő hirekből.

Vári Albert koll. vallástanár felszólalására és inditványára a főtanácsi gyülés megbotránkozását fejezi ki a püspök személye ellen történt gyáva és alattomos módon történt támadás ellen, mert ilyen eset egyházunk 350 éves történetében még nem fordult elő.

Az E. K. Tanács évi jelentését dr. Mikó Lőrinc egyh. titkár referálta gondos, körültekintő összeállitásban.

Az iskolák fenntartásának kérdése körül volt szélesebbkörü tárgyalás, de végleges megállapodás nem történhetett a bizonytalan anyagi helyzet miatt. A nyugdijilletékek és járandóságok leszállitása kérdésében csaknem egyhanguan határozott a főtanács, bár sajnálattal kellett hallanunk egy pár felszólalásból az ifjaknak az öregek elleni kitörését. Ez szomoru eltévelyedése az együttérzésre és egymás támogatására elhivott érzelmeknek.

A választások során a kolozsvári kollégium uj felügyelő gondnokaivá dr. Gál Kelement, akit 40 éves szolgálata alkalmából meleg ünneplésben részesitettek s érdemei elismeréséül juttatták uj diszéhez, valamint dr, Gyergyai Árpád volt egyetemi rendkivüli tanárt, az ország határain tul is ismert nevü tudóst választották meg. A kollégium régi felügyelő gondnoka, dr. Ferencz József, szintén a helyén maradt. Az elhunyt dr. Várady Aurél helyére a jogügyi bizottság elnökének dr. Lukácsi Józsefet választották meg, mig a közigazgatási biróságban Ürmösi Kálmán volt táblabiró foglalta el a helyét. A többi bizottságokat szintén kiegészitették a szükség szerint.

Az általános évi számadások és a különböző iskolai és tanügyi jelentések elhangzása után tudomásul vette a főtanács a vagyonmérleget s miután jelen bizonytalan anyagi helyzetben reális költségvetés összeállitható nem volt, erre az E. K. Tanácsot felhatalmazta. Az előadók és a főtanácsi biz. által előkészitett és átvizsgált ügyek lehetővé tették, hogy a főtanácsi ülés vasárnap (dec. 13-án) éjjel 11 órakor véget is ért. A délelőtti ünnepi istentiszteleten Sigmond József székelyudvarhelyi unitárius lelkész prédikált igen szép hatásos beszédben az egyházhoz való ragaszkodás és szeretet szükségességéről.

Az idei Berde ebéd nevezetessége az volt, hogy az unitáriusok fejedelmi jóltevőjük szellemében mintegy külső megnyilatkozást is tettek önfeláldozásuk mellett, kétfogásos ebédjük ára teritékenként mindössze 20 lej volt, hogy abban mindenki részesülhessen s hogy a megmaradó pénzzel inkább kulturcéljaikat szolgálják. Ennek a gondolatnak adott szép beszéd kiséretében hangot a Berde-serleggel kezében az ünnepi ebéd hivatalos szónoka, Halmágyi János marosvásárhelyi esperes is, aki Berde emlékét idézve, tett igéretet a hagyományok szent megőrzésére.

Főtiszt. püspök ur a bethlenszentmiklósi és a pipei egyházközségek közgyüléseinek határozata alapján Sebe Ferenc lelkészt Bethlenszentmiklósra, Kozma Béla lelkészt Pipére áthelyezte illetve kinevezte.

A bethlenszentmiklósi egyházközség közgyülése egyhangu határozattal az unitárius kántor-tanitói állásra Kozma Miklós ádámosi énekvezért választotta meg, kit a püspök ur ki is nevezett. Kozma afia ambiciózus törekvéseinek — melynek ének és zenei téren tanuságát adta — szép munkatér nyilik a gyermekseregben és ifjuság körében. Isten áldása kisérje munkáját.

Fazakas Jenő recsenyédi lelkész és Vass Julánna kénosi urleány 1931. december 30-án házasságot kötöttek a kedves családi és rokoni kör részvétele s jókivánatai mellett. A recsenyédi hivek is osztoztak az örömben, mert nemcsak szép számban vettek részt az ünnepségen, hanem a hazatérő uj párt diszesen fogadták s tiszteletükre vacsorát rendeztek. Isten áldása kisérje az uj párt és segitse abban a papi munkában, mely az ifju lelkészre és feleségére vár a gyülekezet népe körében.

Nagy Béla lelkészjelölt 1931. december hónapban a lelkészképesitő vizsgát sikerrel letette s igy a lelkészjelöltek sorába felvétetett.

Id. Máthé Lajos firtosváraljai lelkész kérte nyugdijazását, de a válságos pénzügyi helyzet, a nyugdijbizottságot, felelősége tudatában, óvatosságra intette és az ügy nem volt oly gyorsan keresztülvihető, mint az ezelőttiek. Igy is azonban a bizottság — tekintettel kérelmező lelkész betegségére — méltányosságból javasolta az E. K. Tanácsnak 1932. április 1-től nyugalomba bocsátását.

Göncz Mihály szentiváníaborfalvi és Péter Sándor székelymuzsnai lelkészek is beadták nyugdijazás iránti kérelmüket. A nyugdijbizottság a kőzelebbi teljes-ülésén fog javaslatot tenni, mely valószinüleg a mathematikai-mérleg elkészitése után lesz.

Az E. K. Tanács a Főtanács határozata alapján uj köri felügyelő-gondnok választására utasitotta az udvarhelyi egyházkört, mivel Br. Daniel Ferenc vargyasi nagybirtokos atia nem vállalta el e tisztséget.

Müsoros D. F. Nőegy'eti kö'ökék. A D. F.-E. női tagozatának választmánya február 4-én, március 3-án és április 1-én a püspöki lakásban kötőkéket rendez, melyekre az unitárius családokat és azok vendégeit meghivja és testvéri szeretettel várja.

Müsor. *Február 5-én:* Zongorán játszik Ütő Mária, angliai élményeiről felolvas Pálfy Rózsika, hegedün játszik dr. Kiss Béla, énekel Puksa Endréné.

Március 3-án: Felolvasást tart S. Nagy László. Trio, előadják Márkos Albertné és a Márkos-fivérek, Szabolcska verseiből szaval Pap Dodó, énekel Ürmösy Magda, zongorán kiséri Mihályfy Irén.

Április 1-én: Zongorán játszik Raffai Andrásné, énekel Gyallay Domokosné, „Karcolatok az ujságíró életéből", előadja Végh József, tréfák, előadja Weress Jenőné. Kezdete délután 5 órakor.

Egyházi és iskolai mozgalmak.

Előfizetőinkhöz! Mindenekelőtt elnézést kell kérnünk azért, hogy most a január—februári számot — rajtunk kivül álló okokból — együtt kellett megjelentetnünk. Azonkivül fel szeretnénk hivni előfizetőink figyelmét hátralékaikra. A Közlöny mindig nagy tapintattal és megértéssel kezelte ezt a kérdést, sokszor két-három éves hátralékosoknak is tovább küldötte a lapot, mert tudta, hogy előbb-utóbb csak megkapja az elmaradt előfizetési dijakat. Hiszen legtöbb esetben csak feledékenységen, vagy kényelem szereteten mulott, hogy az előfizetési dijakat nem küldötte meg valaki idejében. Ma már, azonban, olyan nehézzé váltak a gazdasági viszonyok, hogy a Közlöny nem tudja pótolni a hátralékos előfizetők dijait. Ugyan-

ezek a nehéz gazdasági viszonyok — tudjuk — előfizetőinket is sujtják. Mégis, hinni merjük, hogy aki kellőleg értékelni tudja a Közlöny fontosságát egyházi életünkben, azt az évi *hatvan leut* valahogyan csak elő tudja teremteni. Kérjük tehát előfizetőinket, küldjék be hátralékos dijaikat, mert a Közlöny a legnagyobb nehézségekkel küzd s csak azoknak fog ezentul járni, akik, bármily kis összeg beküldésével is, bizonyságot tesznek jóakaratukról és ügybuzgóságukról. Hisszük, hogy épen ma, amikor szellemi segitségre a legnagyobb szükség van — ma már csak egy lelkileg megujult emberiség tudja megmenteni ezt a veszendő világot! — előfizetőink ki fognak tartani a Közlöny mellett.

A székelykereszturi unitárius főgimnázium „Br. Orbán Balázs" önképzőköre diszközgyülés keretében ünnepelte meg Kazinczy Ferenc halálának 100-ik évfordulóját f. évi december 6-án. Müsor a következő volt: 1. „Zendül a dal", énekelte az ifjuság dalárdája. 2. „Kazinczy emlékezete" cimen beszédet mondott Ütő Lajos VII. o. tanuló, ifjusági elnök. 3. Da Tanba: „Dal", zongorán játszotta Szakáts Zoltán VII. o. tanuló. 4. Kazinczy leveleiből felolvasott Elekes András VII. o. tanuló. 5. Reményik S.: „A pacsirta", szavalta Balázs János VII. o. tanuló. 6. Bloch: „Magyar rapszódia", hegedün játszotta Benkő Géza VII. o. tanuló, zongorán kisérte Szentmártoni Lenke. 7. Ábrányi Emil: „Magyar nyelv", szavalta Szolga Ferenc VII. o. tanuló. 8. Népdalokat énekelt az ifjuság dalárdája. Az ünnepségen nagy számban jelentek meg a szülők és az ifjuság barátai. A szereplők kivétel nélkül szép sikert értek el; a közönség lelkes tapssal honorálta munkájukat. Az adományokat az ifjuság könyvtárgyarapitására forditja a vezetőség.

A Székelykereszturi Unitárius Nőszövetség karácsonyfája. Ez évben is egyik nemes törekvésünk volt szegény hitrokonaink fölsegitése Ezt főképpen karácsony alkalmával, december 23-án eszközöltük. Mintegy 3000 leu értéket osztottunk ki. A nemes szivek hozták össze. Lelki öröm volt, hogy az adakozók sorában szép számban vannak a jó székely asszonyaink is. Szomoru jelenség azonban, hogy a felsőbb körben egy kevés helyen nem találkozunk elég megértéssel. Az igazi müveltség megnyilvánulása, hogy tetteikben a szent cél irányitsa ennek birtokosait. Személyi érzelmek eltörpülnek. Bekapcsolódnak a nemes ügy munkásai közé. Szellemi és anyagi erejüket készséggel viszik a közjó oltárára. A nagy többség itt is velünk volt és velünk van. Nagy készséggel szolgálta és szolgálja egyletünk nemes célját. Mikor tettre van szükség, siettek és sietnek a nemes munkára. Főleg ezek nemes munkája tette lehetővé ez évben az anyagi segitségnyujtást. Illesse hálás elismerés őket és adakozóinkat az elnökség és a segitségben részesülő szegényeink részéről. 18 szegény családunk részesült élelemben és 8 iskolás gyermek ruhasegélyben. Boldogság lett volna ránk, hogyha nagyobb mérvü segélyt nyujthattunk volna. A nyomoritó gazdasági viszonyok azonban itt is megbénitólag hatottak. Küzdelemteljes évünk

végén hálás köszönetet mondunk egyleti életünkben tevékenykedőknek s kérjük áldásos munkásságukat a jövőre is. Boldog ujévet kivánunk egyletünk minden tagjának. Hozzon az ujesztendő mindnyájunk számára egy szebb jövőt. — Székelykeresztur, 1931 december 26-án. *Pap Mózesné,* elnöknő.

Egy papné — irja a Chr. R. — egyik héten a következő megbizásokat kapta és teljesitette: imát mondott a missziós összejövetelen; biráskodott egy mérsékletességi vitában; ellátta a szomszéd község nőszövetségét; beszédet irt egy aranylakodalmra; kalácsot sütött vacsorára; megbirálta a felsőbb osztályos tanulók pályadijra irt dolgozatait; pohárköszöntőt irt a felsőbb leányiskolai banketre; elnökölt egy rendező bizottságban; egy estvéli istentiszteleten ő játszott harmoniumon; meglátogatta a kórházi betegeket. Ezek mellett végezte a háztartás gondjait. Szép és követendő példa.

Pályázat külföldi ösztöndijakra. Az Oxfordban és Manchesterben levő unitárius teol. Akadémiákra pályázatot hirdetek. Pályázhatnak szigorló és negyedévet végző hittanhallgatók. A pályázó köteles szándékát legkésőbb 1932 február 31-ig irásban bejelenteni a püspöki hivatalhoz. A tanfolyam két (2) évig tart. Pályázó köteles irásbeli és szóbeli vizsgát tenni. Az irásbeli feladat tárgyát a vizsgáló bizottság jelöli ki A szóbeli vizsga tárgyai: angol nyelv és irodalom, latin és görög auctorok. A pályázó köteles magát orvosi vizsgálat alá vetni. Csakis teljesen ép és egészséges ifju bocsátható ki. A *Channing House*-ba a jövő iskolai évre tanulót nem vehetnek fel. *Dr. Boros György,* püspök.

Hymen. Vettük az alábbi kedves tudósitást: *Lőfi Emma,* Torda és *Dr. Ferenczi Sándor,* kolozsvári kollégiumunk tanára, jegyesek. Istennek áldását kérjük, hogy ez az eljegyzés hosszu és boldog házaséletben teljesüljön be.

Tanári vizsga. *Ifj. Hadházy Sándor,* a kolozsvári koll. intern. nevelője, január 27-én letette a kolozsvári egyetemen a „licenţa"-t, azaz a tanári képesitő vizsgát. Ez a nehány sor valósággal heroikus küzdelemnek a diadalát jelenti. Ifj. Hadházy Sándor még 1923-ban megszerezte tanári képesitését a görög-latin szakra és rövid ideig tanitott is kolozsvári kollégiumunkban, de az inspektorátus megvonta tőle a tanitási engedélyt, azon az alapon, hogy tanári diplomáját nem Romániában, hanem Szegeden szerezte volt meg. E betiltás után pár évig a Renner bőrgyárban dolgozott, de nem tudott hütlen lenni igazi hivatásához és ezért ismét neki vágott a tanári diploma megszerzésének nehéz feladatához. Ujra kellett kezdeni mindent, ujabb négy évig kellett a volt tanárnak ismét tanulóvá lennie s egy uj mezőn, a történelem-földrajz szakon, résztvennie szemináriumokban, kollokviumokban, vizsgákon. Most aztán megjött ennek a kitartó munkának a jutalma, a licenţa-t letéve, most már ismét tanithat a közben tanulóvá degradált hajdani tanár. Ilyen tréfákat üz a XX-ik századi „béke" az emberekkel, ilyen megpróbáltatásoknak teszi ki. De amig hasonló kitartásu, törhetetlen bátorsággal és hivatásérzéssel

küzdő ifjaink lesznek, addig a sors nem vehet diadalmat rajtunk. Ifj Hadházy Sándornak szivből gratulálunk és őszintén kivánjuk, hogy minamarabb felvehesse a kényszeritő körülmények hatása alatt megszakitott tanári munkásságát egyházunk és fajunk javára.

Halálozás. A régi erdélyi magyar társadalomnak köztiszteletben álló tagja volt sepsiszentiványi *Szent-Iványi István,* egyházunknak hosszu éveken át egykori jószágigazgatója. Évekkel ezelőtt Magyarországra, Vámospércsre költözött, ahol ez év január 8-án 78 éves korában meghalt. Halálát kiterjedt rokonság és barátainak köre gyászolják. Pihenése legyen csendes!

Dr. Váradi Aurél emlékalap. Egyházunk kiváló, derék munkása elhunytával koszoru megváltás cimen egy alap létesitésére adakoztak: dr. Boros György 200, dr Klumák János 200, Erdélyi Irodalmi Társaság 600, Unitárius Teol. Akadémia 1000, dr. Ferencz József 200, Ürmösi Károly esperes 100, dr. Abrudbányay Ede 100, S Nagy László 100, Németh István 40 leu, összesen 2540 leu. Ez összeg takarékpénztárban van elhelyezve. Tisztelettel felkérem azokat, akik ez alap gyarapitásához hozzá óhajtanának járulni, hogy adományaikat méltóztassanak hozzám küldeni. Hadházy Sándor pénztárnok. Kolozsvár, Calea M. Foch 12.

Albert Dénes és neje Szigethy Ilka alapitvány. E cimen Albert Dénes boldog emlékü afia életében egy 10.000 leus alapot létesitett a kolozsvári unitárius egyházközségnél. Ez alap máig 14 748 leu összegre szaporodott. Az alap gyarapitására koszoru megváltás cimen dr. Mikó Imre 200 leu és Kelemen Lajos afiai 200 leu összeget adományoztak. Midőn ez adományokat hálás köszönettel nyugtázom, felkérem Albert Dénes afia rokonait, tisztelőit, barátait, hogy az alapitvány növelésére, koszoru megváltás cimen adományaikat hozzám küldeni méltóztassanak. Hadházy Sándor pénztárnok. Kolozsvár, Calea M. Foch 12.

Munkanélküliek segélyezése karácsonykor. Az ijesztő mértékben növekvő munkanélküliség, a rettenetes szegénység, éhség és nyomor látása ösztönzött arra, hogy mi, unitárius nők is az unitárius családfenntartó munkanélküliek segitségére siessünk. Örömmel jelentem, hogy 12 asszonyunk lelkes, fáradtságot nem ismerő tevékenysége mellett a következő szép eredményt értük el: Ruhanemüekben, élelmiszerekben, fütőanyagban és pénzben segélyt nyujtottuk 63 esetben 60 családnak. A részletes kimutatást bárki megtekintheti. Az alulirott hölgyek ivein az alábbiak gyültek össze: Boros Györgyné 2290 leu, 5 mázsa fa, 10 kg. zsir, ruhanemüek és élelmiszerek. Ürmösy Józsefné 530 leu, 30 zsák forgács és ruhanemüek. Guráth Béláné 40 leu, 10 kenyér, élelmiszerek. Ütő Lajosné élelmiszerek. Gyallay Domokosné 170 leu. Puksa Endréné 2000 leu. Weress Jenőné ruhanemüek, 3 pár uj cipő és élelmiszerek. Gálfy Lőrincné 300 leu, ruhanemü és 20 kg krumpli. Szentiványi Sándorné gyermekruhák. Hintz Györgyné sok ruhanemü Botár Istvánné ruhanemüek. Patakfalvy Zsigmondné husfélék. Pálfy Mártonné ruhanemüek.

Ezeken kivül elismerésemet és köszönetemet kell kifejeznem elemi iskoláink és gimnáziumunk növendékeinek, kik nemes lelkesültséggel vettek részt admányaikkal a szép eredmény elérésében. Miután gyüjtött pénzünkből 1860 leu megmaradt, valamint 10 kgr. zsir és külömböző élelmiszerek vannak megigérve, elhatároztuk hogy február elején ujabb segélyben fogjuk részesiteni szegényeinket. *Dr. Boros Györgyné*, püspökné.

A brassói unitárius egyházközség jó karban levő harmoniumot keres. Értesités a feltételek megjelölésével brassói unitárius lelkészi hivatal c'mére küldendő, Rózsatér 10. szám.

Az Unitárius egyetemes lelkészkör a mult év december 12-én tartotta meg évi rendes közgyülését. Csifó Salamon elnöki megnyitója előtt Fikker János kolozsvári segédlelkész imádkozott. A tárgyalandó ügyek számára és fontosságára való tekintettel a gyülés elhatározta, hogy a Szent-Iványi Sándor lelkész ez alkalomra kitüzött felolvasása a tárgysorozat végére kerüljön. Ezután a gyülés tárgyról tárgyra haladva megbeszélte és megvitatta azokat a kérdéseket, melyek ezen alkalommal az egyetemes papság életében adódtak. Az egyes körök jelentéseket olvastak fel, melyek mind komoly munkáról és ügybuzgóságról tettek bizonyságot. Ezen jelentések után következtek azok az érdekes és eleven megbeszélgetések, melyek az 1932-ik évre tervezett „Unitárius Szószék" 25 éves jubileumi számának tartalmára vonatkoztak. Több más érdekes és időszerü pont tárgyalása mellett a gyülés egyik kiemelkedő része volt az uj alapszabálytervezetről való vita, mely végül is csak elvi határozatokban ért véget.

A gyülésen kevés számmal voltak jelen a lelkészek, de Csifó Salamon bizó és lelkesedő magatartásával, mint elnök és mint kartárs elevenné és ügyvezetővé tette a gyülekezést. Az uj tisztikar ismét Csifó Salamon vezetésével indul az ujesztendőnek. Alelnök: Benczédi Pál, pénztárnok: Ürmösy Károly, szerkesztő: Sigmond József, jegyző: Fekete Lajos, titkár: Fikker János lett.

A szentmihályfalv unitárius egyházközség karácsony másodnapján este mükedvelői előadással egybekötött táncmulatságot rendezett az egyházközség javára. Szinre került Tóth Ede örökszép népszinmüve: *A falu rossza.* A szereplők mindannyian a közönség osztatlan tetszését érdemelték ki. Köszönet illeti a kiváló munkáért az egyházközség derék lelkészét Gálfi Andrást és a szindarab rendezőjét Tóth József tanitót, kik időt és fáradtságot nem kimélve buzgólkodtak e kellemes estély sikeréért.

A kolozsvári D. F. Unitárius Nők Szövetsége dec. 6-án délután jól sikerült vallásos ünnepélyt rendezett az Unitárius Kollégium disztermében a szegény gyermekek karácsonyi felsegélyezése javára. Müsor: 1. Quartett, előadták: S. Kouba Paula, Biasini S., Mestitz és Stransky. 2. Szavalt Fikker János s. lelkész. 3. Énekelt Ürmösi Magda, zongorán kisérte Mihályffy Irén, tanárnő. 4. A régi rossz időkről előadást tartott: Kelemen Lajos, tanár. 5. Énekelt a

teológia énekkara, Ütő Lajos karnagy vezényletével. Ugyanitt említjük meg azt a kedves *karácsonyfa-ünnepélyt,* melyet Nőszövetségünk dec. 20-án délután rendezett elemi iskolás gyermekeinknek. A müsoron mind gyermekek szerepeltek szavalatokkal, élőképekkel és énekekkel, kiket aztán megajándékozott a Nők Szövetsége ruhával és cukorral. Öröm volt látni azt a sok boldogságtól kipirult gyermekarcot. Kiosztottak 25.000 leu értékü ruhanemüt, összesen 90 gyermek között. Pénzsegélyt adtak: 2000 leut több szegény család részére. Imát Ürmösy Károly esperes ur mondott.

Orgonahangverseny a kolozsvári unitárius templomban. Dec. 21-én gyönyörü hangverseny élvezésében volt része kolozsvár zenekedvelő közönségének: Zsizsmann Rezső orgonaművész és M. Lévay Ilonka operaénekesnő közremüködésével. Mindkét művész tudásának legjavát adta. E helyen is illesse köszönet a kiváló művészeket szereplésükért.

Az Unitárius Irodalmi Társaság évi közgyülése. A Főtanács előtti szombaton d. u. 3 órakor tartotta évi közgyülését az Unitárius Irodalmi Társaság dr. Ferenczy Géza főgondnok ur elnöklete alatt, melyen S. Nagy László főtitkár számolt be a Társaság évi müködéséről és Vári Albert a Keresztény Magvető szerkesztéséről. A közgyülés elismerő köszönetet szavazott meg a Társaság vezetőségének a lelkes munkásságért.

A kolozsvári Dávid Ferenc-Egylet ifjuságí Köre, dec. 17-én délután az Unitárius Kollégium disztermében *müsoros délutánt* rendezett az Unitárius Egyház „Közalapja" javára. A müsoron szerepeltek: Bedő Boriska, S. Nagy László, Gál Nusi, Kriza Judith és dr. Gál Kelemen tb. igazgató. Szótlanul nem tudunk elmenni e tény mellett. Bajba jutott egyházunk hajóját az ifjuság is igyekszik csendes vizekre visszavezetni. Ime, a kolozsvári ifjuság példát mutatott. Várjuk a folytatást.

Egy cseléd hálája. Az amerikai Brooklin városában Connelley Hanna cselédleány meghalt és 1000 dollárnyi (kb. 166.000 leu) megtakaritott pénzét gazdájának, Cabot Henrynének hagyta végrendeletileg. Amerikában ez nem az első eset, amikor szolgák és cselédek a jó bánásmódért iparkodnak hálájukat minden módon kimutatni Természetesen, mint minden dolognak, ugy ennek is két oldala van. Az egyik oldal a cseléd háládatossága. a másik oldal viszont a gazda jó bánásmódja alkalmazottjával szemben. Mind a két oldal igen megszivlelendő példát mutat, melyet követni — nálunk sem volna hátrányos.

Nyugtázás. Az egylet pénztárába 1931. november hó 1-től 1932. január 28-ig előfizetői dijat fizettek: Jakabfi Erzsébet Kolozsvár, Brázovay Dezsőné Sarmisegetusa, Rostás Róza Torda, Hegedüs Gyuláné Kézdivásárhely, Kozma Miklós Nagyajta, Létay László Temesvár, Zivny Antalné Olasztelek 1932-re; Bölöni Mihály Mezőkirályfalva 1931—1933-ra; Szabó Ferenc, Pap György Dicsőszentmárton, Iszlay Albert Szentgerice, Imre Mihályné, Szász Gábor, An-

tóni Józsefné Olthéviz, Szabó Lajos Marosvásárhely, Gyulay Árpád Korond, Simén Béla Tustya 1930-ra; Keresztély Lajos Kolozsvár, özv. Bedő Józsefné Okländ, Boros Jenő, Unitárius Főgimnázium Önképzőköre Székelykeresztur, Benczédy Ferenc Tarcsafalva, Kádár József Dés, Benczédy Sándorné Medesér, Máté Sándor Bágyon, Dezső János Kolozsvár 1931-re; Unitárius Egyházközség Dicsőszentmárton 1929-re; Sándor Gergely Désfalva 1925-re; Unitárius Egyházközség Ádámos 1926-ra; Dr. Erdődy Endre Magyarszovát, Szabó Imréné Zalán 1929—1931-re; Révész József Olthéviz, Gál Lajos Alsógáld, Unitárius Egyházközség Korond, özv. Nagy Lajosné, Vass Dénes Marosvásárhely 1930—1931-re; Pálffy Kálmán Szilágykraszna, Sikó Lajos Kolozsvár, Tóth Vilmos Szentábrahám, Deák Ferenc Kolozsvár, Kónya Lőrincné Szentegyházasfalu, dr. Bella Edéné Marosvásárhely, Weress László Kolozsvár, özv. Csongvay Lajosné Marosvásárhely 1931—1932-re; Unitárius Egyházközség Homoródujfalu 1929—1930-ra; Özv. Csép Mihályné Bágyon 1928—1931-re; Csongvay Dénes Bágyon 1927—1931-re; Csőbel Jánosné Resica 1929—1930-ra; Bartalis Erzsike Székelyudvarhely 1930—1932-re; Nagy Árpád Dombó 1928—1930-ra.

Alapitói dijban fizetett Fazakas József Brassó 500 leut (második részlet).

Kolozsvár, 1932. január 28-án. Gálfi Lőrinc, pénztárnok,

Irodalom.

Lapunk megszükült terjedelme következtében, sajnos, nem adhatunk egyelőre részletes ismertetéseket az ujabban megjelent könyvekről, mindössze csak felhivjuk olvasóink figyelmét az érdemesebbekre. Amily sajnálattal kell ezt olvasóink tudomására hoznunk, épp oly örömmel adunk hirt arról, hogy a nehéz gazdasági viszonyok ellenére, mintha az eddiginél nagyobb termés jelentkezne; régóta nem futott össze szerkesztőségünk asztalán egyszerre annyi könyv, mint most. Ez egyuttal azt is jelenti, hogy szellemi munkásaink megértették az idők szavát s a gazdasági javakban szükölködő emberiségnek szellemi javakkal sietnek vigasztalására. Felhivják figyelmünket arra az eltagadhatatlan, de mégis sokszor elfeledett igazságra, hogy életünk el nem muló és meg nem semmisülhető javai szellemiekben, a lélek kincseiben vannak. Iróinknak ez a feladat-vállalása annál dicséretesebb, mert bizony manapság könyvet kiadni annyi, mint ráfizetni az iró részéről. Méltányoljuk hát áldozathozatalukat és vásároljunk könyveikből megmaradt filléreinken.

Kovács Lajos brassói lelkész „Ébresztgetés“ c. kötetét megküldötte mindazoknak a lelkészeknek, tanitóknak és egyházközségeknek, akik és amelyek megrendelték. Az utánvétel költségével

nem akarta terhelni az illetőket s igy az egyházi pénztárt kérte meg, hogy a fizetésekből vonja le a megküldött példányok összegét, minek szives tudomásul vételét kéri.

Szentmártoni Kálmán: *Nagy nyomoruságok a napoleoni háboruk után.* 20 old Globus könyvnyomda Székelyudvarhely, 1931. Alapos tanulmány alapján bemutatja az akkori idők sok baját, nyomoruságát, összehasonlitva azokat napjaink nehéz viszonyaival. Egyuttal pedig a történelmi szemlélet alapján buzdit reménységre, kitartásra és bizalomra a jövővel szemben. Időszerü és hasznos olvasmány mindenki számára.

Báró Bánffy Jánosné, Wesselényi Józéfa bárónő emlékirata 1848—49-i élményeiről. Sajtó alá rendezte és életrajzot irt hozzá *Kelemen Lajos.* Kiadja a *Losonczy Báró Bánffy* család. 84 old. Minerva, 1931. Egy kiváló müveltségü, nemesen magyar érzésü arisztokrata hölgy megfigyeléseit és benyomásait tárja elénk ez az emlékirat az 1848—49-i évek sok megpróbáltatással teljes eseményeiről. Ez emlékirat történelmi értékén felül a mi megpróbáltatásunk óráiban megbecsülhetetlen forrása hitünk és bizalmunk ujraéledésének. Ajánljuk olvasóinknak.

Dr. Gál Kelemen: *Iorga oktatásügyi törvényei.* Külön lenyomat az Erdélyi Muzeum 7—9-ik számából. 34 oldal. Szerző behatóan ismerteti azokat a törvényeket, melyekkel Iorga Miklós, az európai hirü tudós, Románia jelenlegi miniszterelnöke, uj alapokra akarta fektetni az oktatásügyet. E törvények négy csoportra (I. A bakkalaureátusi. II. A középiskolai törvény. III. A közoktatásügyi minisztérium átszervezése és IV. Az egyetemek autonomiája) vannak osztva. Gondos, szakszerü tanulmány.

„Három felolvasás az Unitárizmusról". A „Keresztény Magvető Füzetei"-nek 6-ik számaként jelent meg s dr. Gál Kelemen, Vári Albert és dr. Varga Béla felolvasásait tartalmazza az unitárizmusnak az individuálizmus-, racionálizmus- és konfesszionálizmushoz való viszonyáról. Világos és könnyen érthető stilussal megirt értekezéseit mindenki élvezettel és tanulsággal olvashatja. Ára 15 leu.

Fenti könyvek kaphatók az Iratterjesztőnél, Kolozsvár, Unitárius Kollégium.

Alapitói dij 1000 leu, minek ellenében az Unitárius Közlöny ingyen jár!

Minden kézirat Szent-Iványi Sándor szerkesztő cimére Cluj-Kolozsvár, Unitárius Kollégium küldendő.

Kéziratokat nem adunk vissza!

Előfizetési ár: Egész évre 60 L. Magyarországra 90 L. Egyes szám ára 8 L. Akik a 60 L egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapitódij 1000 L. Minden pénz **Gálfi Lőrinc** egyleti pénztároshoz küldendő.

Nyomatott „Corvin"-könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Iorga (volt Jókai-utca) 17